

Smittskydd Vårdhygien

Regionledningskontoret

Peter Iveroth

036 322334

peter.iveroth@rjl.se

Folkhälsa Sjukvård

Regionledningskontoret

Region Jönköpings Län

Verksamhetsberättelse 2016 – Smittskydd Vårdhygien, SmVh

Årets huvudrubriker

Zikavirusepidemin i Sydamerika har dominerat informationsflödet under första hälften av året. I juni rapporterade över 60-talet länder, huvudsakligen i Syd- och Mellanamerika, om fortsatt spridning av zikavirusinfektion. Det gick nu att visa en tydlig koppling mellan zikavirus och svåra fosterskador och man kunde också visa att zikavirus kunde spridas sexuellt. Många frågor om reserestriktioner väcktes om att resa till de Olympiska spelen i Rio då Brasilien var ett av de hårdast drabbade länderna. Huvudrekommendationen blev att inte resa om man var gravid.

Influensasäsongen började ovanligt tidigt i år. Redan i början av december kunde Folkhälsomyndigheten konstatera att den nått Sverige.

Sprututbytesprogrammet startade på infektionskliniken i juli detta år. Hittills har verksamheten över 50 inskrivna missbrukare.

Antalet **flyktingar** som söker asyl i Sverige minskade dramatiskt under året och totalt har ca 30 000 flyktingar kommit till Sverige 2016. I länet tog vi emot 4 677 asylsökande i olika boendeformer. Det mobila teamet i Nässjö har i samarbete med vårdcentralerna genomfört hälsoundersökningar på nästan alla asylsökanden som kommit till länet 2015 och 2016, totalt över 7 000 hälsoundersökningar.

Vårdhygien har påbörjat ett nytt arbetssätt att utbilda regionens **hygienobservatörer** med en mer problemorienterad utbildning i mindre grupper. Det nya arbetssättet ska utvärderas i samarbete med Hälsohögskolan.

Ett utbrott under sommaren på Högländssjukhuset av **VRE bakterier** kunde snabbt begränsas i samarbete med utbrottsgruppen som då sammankallades.

Flyktingmottagandet och hälsoundersökningar

Regionen har upprättat en arbetsgrupp med en flyktingkoordinator för att bättre kunna samordna sjukvårdsinsatserna och hälsoundersökningarna för länets asylsökande. Arbetsgruppen har också koordinerat regionens olika projekt för att underlätta integration av migranterna i det svenska samhället. Dessa projekt finansieras av statliga medel och pågår till sommaren 2017.

Utbrottsberedskap MERS-CoV

Det nypptäckta luftvägsviruset MERS-CoV (Middle East Respiratory Syndrome-CoronaVirus) fortsatte sprida sig på Arabiska halvön under 2016. Viruset orsakar en allvarlig luftvägsinfektion med en hög dödlighet på runt 30 % och sprids främst inom sjukvården.

Tuberkulos

Under året konstaterades 17 nya fall av tuberkulos i länet, varav majoriteten bedömdes som smittade utomlands. Nio personer hade smittsam lungtuberkulos och runt samtliga dessa utfördes smittspårningar i samarbete med infektionskliniken. Resistens mot ett eller flera tuberkulosläkemedel förekommer i enstaka fall, men alternativ behandling har alltid kunnat hittas.

Hiv

Folkhälsomyndigheten har tillsammans med smittskydden i landet drivit en informationskampanj under året om hiv och smittsamhet riktad både till vården och allmänheten. Inför den årligen återkommande Worlds Aids Day den 1 december deltog smittskyddsläkaren tillsammans med Simon Blom från Positiva gruppen i en radiointervju kring hiv.

Kikhosta

Kikhosta är en sjukdom som under de senaste åren har ökat i omfattning över hela landet. Under året har smittskyddsenheten gått ut med information till vården om att vara uppmärksamma på att kikhosta förekommer i samhället och att vara generösa med provtagning för personer som framför allt har spädbarn eller gravida i sin omgivning. I Jönköpings län rekommenderas vaccination mot kikhosta till blivande eller nyblivna föräldrar och till sjukvårdspersonal som arbetar med spädbarn.

Calicivirus

Totalt har sex utbrott med vinterkräksjuka inträffat inom slutenvården under 2016. Fyra av dessa drabbade sjukhusens medicin- och geriatrikavdelningar under våren. Dessutom inträffade ett utbrott bland personal och studenter på en kirurgavdelning i Eksjö där smittkällan möjligen var mat. Under hösten drabbade ytterligare ett utbrott en medicin/geriatrikavdelning på Högländssjukhuset.

Konceptet med utbrottsgrupper börjar bli känt i verksamheten och en utbrottsgrupp kan snabbt kallas samman med god uppslutning. Utbrotten med vinterkräksjuka kräver omedelbart agerande eftersom smittspridningen går snabbt och både patienter och personal insjuknar med sjukdomssymtom. Hela sjukhuset

påverkas om avdelningar tvingas stänga och även de andra sjukhusen i regionen kan påverkas när patienter omdirigeras. Metoden att indela drabbade avdelningar i så kallade kohorter har minskat behovet att stänga för intagning av patienter. De utbrott som hanterats med hjälp av utbrottsgrupp tenderar att pågå under kortare tid och därmed drabba färre personer vilket ger vinster ur såväl ekonomiskt som patientsäkerhetsmässigt perspektiv. Det finns dock ingen evidens för att säga att utbrottsgruppen påverkar längden på utbrottet.

Campylobacter

Antalet personer som blir sjuka av campylobacter fortsätter att vara långt fler än normalt i Sverige. Under augusti-december har rekordmånga insjuknat. I landet har antalet fall med campylobakter ökat med över 2000 till totalt 6 800 inhemska fall 2016 i länet har ökningen varit från 160 fall smittade i länet 2015 till 270 fall 2016. Ökningen av sjuka personer sammanfaller med en rapporterad ökning av förekomst av campylobacter i kycklingflockar i Sverige. Färsk kyckling är sedan tidigare en känd källa till smitta och konsumtionen av just färsk kyckling har ökat de senaste åren. Vid tidigare utredningar under vintrarna 2014–15 och 2015–16 kunde laboratorieanalyser visa att det var samma sorts bakterier som fanns hos både kycklingbesättningar och hos människor som blev sjuka. Enheten har under året drivit en informationskampanj bla via nyhetsmedia mot allmänheten om bättre hygien i köket vid hantering av färsk kyckling.

EHEC

Under 2016 har det anmälts 57 fall av EHEC i Jönköpings län. Detta är den högsta siffran någonsin av anmälda fall i Jönköpings län. Av dessa fall var 30 barn under 10 år och 52 av fallen var smittade i Sverige. I 32 av de 57 fallen har stammen inte kunnat isoleras och därför har ingen fortsatt smittspårning kunnat göras. Vid flera tillfällen har misstanke om smitta från bondgård eller köttfärs funnits men inte kunnat säkerställas eftersom serotyp inte har fastställts.

Två landsomfattande utbrott av EHEC startade under senhösten 2015 och pågick fram till slutet av mars 2016. I båda utbrotten var det flest barn under 10 år som insjuknat. Flera fall i båda utbrotten var kopplade till Jönköpings län. Det var serotyperna O26 och O103 som orsakade utbrotten och alla EHEC-fall intervjuades med omfattande enkäter om livsmedelsintag före insjuknandet. Utbrottsgrupper för de båda utbrotten initierades av Folkhälsomyndigheten och telefonmöten hölls varje vecka under tiden utbrotten pågick. Trots ihärdigt arbete lyckades man inte hitta smittkällan i något av utbrotten.

Salmonella

2016 rapporterades 76 fall av salmonella i SmiNet. Majoriteten, två tredjedelar, av de insjuknade har smittats i samband med utlandsvistelser.

Under mars och april månad 2016 insjuknade ett drygt 40-tal personer i Sverige i en viss typ av salmonella. Fyra av dessa personer bodde i Jönköpings län. En nationell utbrottsutredning leddes av Folkhälsomyndigheten och smittskydds-enheten i Jönköping deltog aktivt i arbetet. Ett flertal telefonmöten med inblandade smittskydds-enheter anordnades. Samtliga personer från länet som

var inkluderade i utbrottet intervjuades utifrån en särskild enkät och livsmedelsprover skickades för analys.

Tidigt misstänktes en korvprodukt ("salami sticks") som orsak till utbrottet och två partier av produkten återkallades av företaget, då den salmonellastam som påvisades i salamin var av samma typ som utbrottstammen.

Influensa

Vaccineringen inför årets influensasäsong startade den 9 november, samma datum som den nationella starten. Starten föregicks av planering tillsammans med kommunikationsavdelningen samt informationsträffar för personal som utför vaccinationer. Vid dessa träffar deltog Jonas Ahl, infektionsläkare från Malmö som föreläste under rubriken "Pneumokocksjukdomar och vaccin till vuxna". I årets vaccinationskampanj har man lyft betydelsen av att vaccinera gravida. För att kunna förmedla trygghet till de gravida inför en vaccination har länets barnmorskor inbjudits till särskilda informationsträffar.

Under influensasäsongen 2015-2016 var vaccinationstäckningen 60 % av alla 65 år eller äldre. I årets säsong 2016-2017 har andel vaccinerade 65+ nått 62 %.

Varje år ökar antalet 65+ i länet med ca 1000 personer vilket betyder att fler behöver vaccineras för att andel vaccinerade ska hållas på samma nivå.

Influensan kom tidigare än vanligt denna säsong och redan vecka 52 var det hög influensaaktivitet. Precis som förväntat minskade influensaaktiviteten under jul- och nyårsveckorna då det var skollov och många var lediga från arbetet, för att sedan ta fart igen efter helgerna.

Zikavirus

Sedan 2015 sprids zikavirus av myggor i Central- och Sydamerika, Karibien och Mexiko. Detta har lett till ett omfattande utbrott som i augusti 2016 även nådde ett litet begränsat område i Miami, Florida, USA. WHO deklarerade i februari zikaviruset som ett internationellt hot mot folkhälsan. Sjukdomen har tidigare orsakat utbrott i Mikronesien och i Polynesien och finns sedan länge i Sydostasien och Afrika. De allra flesta som infekteras får inga eller milda symtom, men vid smitta till gravida kan barnet drabbas av allvarlig fosterskada (mikrocefali). I Sverige har flera fall av zikavirusinfektion konstaterats hos hemvändande resenärer, men inget fall av zika-associerad mikrocefali. Eftersom smittan är utbredd i stora delar av världen inklusive många populära turistmål har smittskyddsmyndigheten lagt ett stort arbete på att informera om symtom och diagnostik och svara på frågor från både vårdpersonal och privatpersoner. Handfasta reserekommendationer har efterlysts och vår huvudsakliga rekommendation har varit att gravida avråds från resa till områden med utbredd zikaviruspridning.

Rotavaccination

Vaccination mot magsjukeviruset rotavirus erbjuds kostnadsfritt till alla nyfödda barn i regionen från 1 juli 2014 och 75 % av barnen som fötts sedan dess är fullvaccinerade. För att följa upp vaccinationsinförandet görs två uppföljande forskningsstudier. Den ena som utförs av barnhälsovården undersöker attityder till vaccination hos personal och föräldrar. Den andra drivs av smittskyddsmyndigheten

och innehåller bland annat analys av avföringsprov från barn med magsjukesyntom. Preliminära resultat har visat att vaccinet har en skyddseffekt på mer än 90 % och att antal vårdtillfällen för magsjuka har minskat påtagligt för de minsta barnen.

Central smittspårning

Smittskyddsensheten har sedan 2006 central smittspårning gällande klamydia, hiv, gonorré, syfilis, hepatit B och hepatit C, MRSA och tuberkulos. Vi har kuratorer på STI-mottagningarna vid varje länsdel samt sjuksköterskor och en kurator på infektionskliniken som sköter detta. De arbetar med smittspårning, samordnar undersökning och behandling för smittsamma sjukdomar. De centrala smittspårarna ansvarar för att anmälningar om utebliven smittspårning, undersökning och behandling till Smittskyddsläkaren enligt Smittskyddslagen.

Smittspårarutbildning

Under 2016 genomfördes en smittspårarutbildning för allmänläkare inom primärvården. Ämnen som togs upp var bland annat smittskyddslagen, smittskyddsanmälningar och smittspårning. Jurist Peter Gröön från smittskydd Stockholm/Skåne föreläste under förmiddagen om juridik inom smittskydd och därefter följde föreläsningar från smittskyddsenshetens personal om bland annat utbrottsshantering, smittspårningsrutiner och praktisk information om smittskyddsanmälningar.

Handspritsdebatten

En diskussion om nyttan med handtvätt i allmänhet och handsprit i synnerhet fick stort medialt utrymme under året. Som en reaktion på en stundtals onyanserad retorik skrevs en debattartikel i Läkartidningen där det vetenskapliga underlaget för våra hygienråd framhölls. Artikelns stor uppmärksamhet i vårdkretsar och nominerades till en av årets bästa artiklar i Läkartidningen.

VRE-utbrottet på Höglandssjukhuset

Under sommaren skedde ett utbrott av vancomycinresistenta enterokocker (VRE) på en av Höglandssjukhusets vårdavdelningar. En patient som hade vårdats på en sydeuropeisk intensivvårdsavdelning flyttades hem till Eksjö och screeningodlingar för multiresistenta bakterier visade att patienten var koloniserad både med VRE och multiresistenta Acinetobacter. Patienten var mycket svårt sjuk och hade ett stort omvårdnadsbehov, vilket bedömdes öka risken för smittspridning och Vårdhygien tog därför beslut om skärpta hygien- och städrutiner på avdelningen samt noggrann genomgång med berörd personal av åtgärder för att minska smittspridningen. En omfattande smittspårning påbörjades för att konstatera om fler patienter hade blivit smittade och i och med detta hittade man ytterligare två patienter med VRE. Då inga nya fall konstaterats under tre veckor trots noggrann övervakning bedömdes utbrottet vara hävt och de skärpta hygien- och städrutinerna avblåstes. Trots att endast ett begränsat antal patienter smittades bedöms ändå utbrottet som allvarligt, då VRE är en bakterie som har tendens att bli kvar i vårdmiljön och orsaka tysta utbrott som både är svåra att upptäcka och begränsa.

Basala hygienrutiner

I Region Jönköpings län skall varje månad följsamhetsmätningar till de basala hygienrutinerna och klädreglerna (BHK) utföras. En god följsamhet och en hög andel mätande enheter är av stor vikt för patientsäkerheten och för att förhindra uppkomsten av vårdrelaterade infektioner. Under det senaste året har en negativ trend vad gäller antalet mätande enheter noterats. Vad detta beror på är i nuläget oklart. En förklaring kan vara att den ekonomiska påverkan togs bort 2015-01-01. För att öka antalet mätande enheter genomför Vårdhygien under hösten 2016 och våren 2017 ett förbättringsprojekt gentemot hygienobservatörerna i Region Jönköpings län. När förbättringsarbetet påbörjades i augusti 2016, utförde endast 67 procent av alla enheter inom Hälso- och sjukvården följsamhetsmätningar till BHK. För att åstadkomma verksamhetsnära diskussioner ersätts tidigare aulaträffar med 17 hygienobservatörsträffar, med färre antal deltagare. Från de 14 träffar som hittills genomförts, har responsen varit odelat positiv. Hygienobservatörerna uttrycker en ökad delaktighet och en ökad möjlighet att diskutera vårdhygieniska frågor kopplat till verksamhetsområde. Förbättringsarbetet kommer under våren 2017 att resultera i en uppsats på masternivå inom ämnet "Kvalitetsförbättring och ledarskap". Syftet med studien av förbättringsarbetet är att få ökad kunskap om hygienobservatörernas möjlighet att utföra sitt uppdrag samt att urskilja faktorer som påverkar i vilken utsträckning mätningar kommer att utföras. Under förbättringsarbetets gång har en positiv utveckling av antalet mätande enhet kunnat ses och under december månad utfördes följsamhetsmätningar av 72 procent av enheterna inom Hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län. För de enheter som mäter låg följsamheten i december månad till basala hygienrutiner på 89 procent och för klädregler på 98 procent.

Vårdhygien i kommunerna

Samarbete under året med Medicinskt ansvariga sjuksköterskor i kommunen med rådgivning i vårdhygieniska frågor, hygienronder och utbildning till personal har skett kontinuerligt.

Den nya föreskriften Basal hygien i vård och omsorg SOSFS 2015:10, som trädde i kraft 1 januari 2016 och förtydligade hygienkraven i kommunerna har medfört att de hygieniska frågorna har lyfts upp i respektive kommuns organisation. Samverkansavtalet mellan Smittskydd Vårdhygien, Region Jönköpings län och kommunerna om vårdhygien har reviderats för att tydliggöra vårt gemensamma ansvar för vårdhygieniska insatser för att garantera en god hygienisk standard. Det nybildade hygienrådet tillsammans med hygiensjuksköterska har arbetat med olika vårdhygieniska insatser som att identifiera gemensamma behov, ta fram modeller för hur olika insatser kan genomföras för att kunna skapa hållbarhet i ett längre perspektiv. Exempel på detta är:

- Gemensamt framtagna riktlinjer för Basal hygien i kommunal vård och omsorg i Jönköpings län, med ett tillhörande hygienkontrakt för personal.
- Ett utbildningsmaterial i form av bildspel med berättarröst, som kan användas vid introduktion till nya arbetstagare.

- Hygienombudsutbildning till särskilt utsedda personer inom hemtjänst, särskilt boende och funktionshinderomsorgen. Under året har ca 150 nya hygienombud utbildats i Värnamo, Vetlanda, Nässjö och Jönköpings kommun.
- TEMA- utbildning till grundutbildade hygienombud i Nässjö kommun, där fokus varit på vårdhygieniska arbetssätt vid vinterkräksjuka.
- Gemensamt framtagna riktlinjer för åtgärder vid skada med risk för blodburen smitta hos personal och studerande inom kommunal vård och omsorg i Jönköpings län.
- Redskap och verktyg som tagits fram och testats, för att mäta förekomst av riskfaktorer och infektioner förvärvade på särskilt boende, för att börja användas i januari 2017. *Resultaten av dessa kartläggningar bör sedan ligga till grund för lokala förbättringsarbeten och vara en del av kommunens kvalitetsarbete inom vård och omsorg.*

15 vårdhygienronder har utförts på särskilda boenden i Värnamo, Gislaved och Jönköping för att kartlägga den vårdhygieniska standarden. I Gislaved och Vaggeryd har även flertalet hygienronder genomförts inom boende med särskild service enligt LSS.

Under hösten genomfördes smittspårning på ett särskilt boende i Jönköpings kommun med anledning av positivt fynd av ESBL-carba hos vård- och omsorgstagare. Glädjande nog sågs ingen smittspridning, men tillfälle gavs att ge ytterligare information och utbildning kring basala hygienrutiner och multiresistenta bakterier till personal.

Neonatalvårdsavdelningen

Hygiensjuksköterskorna har ett nära samarbete med Neonatalvårdsavdelningen. Med hjälp av EKO-odlingarna som tas på alla inneliggande barn en gång per vecka har vi under året konstaterat några fall av ESBL utan smittspridning. Periodvis ser vi tobramycinresistenta *S.aureus* som en tyst smittspridning på avdelningen. Inför 2017 finns planer på en veckas hospitering av en hygiensjuksköterska på avdelningen och en djupare analys över hur dessa barn vårdas.

Inför sommaren 2016 medverkade Vårdhygien vid tre föräldraträffar och två träffar för personal inklusive semestervikarier för att öka fokus på hygienrutinerna. Under hösten har en fuktskada i golvet i mjölkköket uppdagats och renoveringsarbete påbörjats. Vi har varit med i planeringen av arbetet och sett över rutinerna i det provisoriska mjölkköket.

Clostridium difficile

Alla fall av *Clostridium difficile* analyseras varje månad. Vid anhopningar av nya fall och recidiv i slutenvården kontaktas avdelningens verksamhetschef med uppmaning att granska fallen utifrån vårdhygieniska rutiner, städrutiner och

antibiotikaförskrivning. 2016 var antalet nya fall 0,57/1000 vård dygn i Region Jönköpings län. Motsvarande siffra 2015 var 0,67. För att vässa analyserna mer har vi förhoppningar om att Mikrobiologen i Jönköping ska kunna typa proverna kommande år så att vi tydligare kan uttala oss om det förekommer smittspridningar i slutenvården.

MRB

Inom sjukvården tillämpas screeningprogram och hygienrutiner för att upptäcka och förebygga spridning av multiresistenta bakterierna till infektionskänsliga individer. Infektionskliniken kontrollodlar inte längre hushållskontakter till MRSA-positiva patienter om inga riskfaktorer föreligger.

2016 upptäcktes 187 nya fall av MRSA. Motsvarande siffra 2015 var 214. Av de 187 individerna med nyupptäckt MRSA hade 51 (27%) en klinisk infektion och 56 (30%) var smittade i Sverige.

Under året upptäcktes 6 fall av VRE, ingen av dem hade en klinisk infektion. Två hade vårdats på sjukhus utomlands, två blev smittade på Högländssjukhuset under utbrottet på sommaren. De resterande två patienterna hade flera vårdtillfällen i Sverige med långa antibiotikabehandlingar.

En patient med ESBL-Carba hittades i screeningodling 2016. En smittspårning genomfördes runt patienten utan fynd av sekundärfall. Det är oklart var patienten fått denna smitta.

Vårdrelaterad sepsis och *S aureus*-sepsis relaterat till perifer venkateter

Under året har vi fortsatt följa de fall av PVK-relaterad *S aureus*-sepsis vi fått kännedom om. Fortfarande saknas ett tillförlitligt system för att fånga alla fall. Ambulansorganisationen har under våren 2016 uppdaterat sina riktlinjer för PVK-sättning. Bland annat har huddesinfektion med klorhexidinsprit införts och rutiner har tagits fram för snabbt byte av PVK som behövt sättas under bristande hygienförhållanden. Sedan mars 2016 har endast ett nytt fall av PVK-orsakad *S aureus*-sepsis där PVK:n satts av ambulanspersonal kommit till vår kännedom. Även det totala antalet fall av PVK-orsakad *S aureus*-sepsis är färre än föregående år.

Ett förslag om inrättandet av kärllacessteam understöds av smittskyddsvårdshygiene. Beslut om start av projektet förväntas under våren 2017. Syftet är att få en bättre organisation av kärllaccessverksamheten samt öka kunskapen kring anläggande och skötsel av kärllinor i syfte att minska komplikationsfrekvensen. En artikel om PVK-relaterad *S aureus*-sepsis för publicering i Läkartidningen planeras, liksom fortsatt genomgång av alla sepsisfall med *S aureus* under perioden.

Vårdrelaterade infektioner

Det övergripande målet för RJL är att antalet VRI per 100 vårdtillfällen ska minska till under 5. Data från Infektionsverket (IV) har i och för sig sina brister men det är det bästa mått vi har att tillgå. Sett till hela året förekom 7,5

VRI per 100 vårdtillfällen. Den som läser (eller möjligen minns) förra årets verksamhetsrapport undrar antagligen varför VRI ökat från 6,1. Svaret är att förbättringar i verktyget nu gör det möjligt att mäta postoperativa infektioner på ett lite mer tillförlitligt sätt. Årets siffror ligger alltså närmare sanningen än tidigare.

Vårdhygien har tillsammans med Qulturum och sjukgymnaster i länet hållit en andra kursomgång i att förebygga vårdrelaterade pneumonier hösten 2016. Sex team från Medicinkliniken Ryhov, IVA Ryhov, IVA Höglandssjukhuset och Infektionskliniken deltog. Varje team bestod av undersköterskor, sjuksköterskor och en sjukgymnast. Tillsammans har de under hösten fått en ökad kunskap om vårdrelaterade infektioner, pneumoni och förbättringskunskap. I kursen ingick hemuppgifter för att skapa bättre rutiner kring mobilisering och andningsträning för att förebygga pneumonier i slutenvården.

Anmälningar om utebliven smittspårning, undersökning och behandling

Behandlande läkare eller smittspårare ska i samband med smittspårning göra en anmälan till smittskyddsläkare då

- Person har kallats till undersökning men ej inställt sig
- Person som ej kunnat identifieras eller kontaktas
- Patient som inte följer givna förhållningsregler
- Patient som inte följer erbjuden medicinsk behandling och medför smittrisk
- Person som av läkare misstänks bära på allmänfarlig sjukdom men inte samtycker till undersökning eller provtagning
- Patient med allmänfarlig sjukdom inte har informerat närstående och medför risk att smitta.

Anmälan handläggs på Smittskyddenheten och Smittskyddsläkaren tar beslut om åtgärder. Antal anmälningar under 2016 var totalt **304** varav **55** överlämnades till annat län. **34** av de anmälda personerna var provtagna i annat län och kunde därför avslutas direkt.

Tuberkulos

Antalet anmälningar om utebliven behandling gällande tuberkulos var **ett**. Det handlades och avslutades efter tre dagar då rättelsen uppnåddes.

Hepatit C

Antalet anmälningar om utebliven behandling gällande hepatit C var **41**. En anmälan inkom om att person ej kunnat kontaktas. En anmälan inkom om att personen inte inställt sig vid kallelse. Samtliga **43** ärenden är avslutade.

MRSA

Antalet anmälningar om patienter som inte följer erbjuden medicinsk behandling för MRSA och medför smittrisk var **33**. Samtliga ärenden har handlagts och är avslutade.

Hepatit B

Antalet anmälningar om patienter som inte följer erbjuden medicinsk behandling för Hepatit B och medför smittrisk var **åtta**. En anmälning inkom om att personen inte kunnat kontaktas. Samtliga **nio** anmälningar har handlagts och avslutats.

Klamydia och övrig STI

Antalet anmälda om utebliven smittspårning, undersökning och behandling gällande klamydia var **201** vilket har ökat från **137** fall föregående år. Antalet avslutade var **169** som motsvarar 84 %. Resultatet är förbättrat mot föregående år då vi avslutade 80 %. Under året har vi avskrivit **17** fall, på grund av att personen inte har oidentifierbar, oanträffbar eller att det har varit för långt tidsintervall mellan tidpunkten för sannolik smittöverföring och anmälan. Det är mer än dubbelt så många från föregående år, men antalet anmälningar har ökat. Polisdelgivningarna har minskat från 25 fall föregående år till **nio** i år. Fem av dessa fall har lett till undersökning. Fyra anmälningar om utebliven smittspårning, undersökning och behandling gällande gonorré har inkommit, handlagts och avslutats. Gällande hiv och syfilis har inga anmälningar inkommit.

Strama

Regionens förskrivarmål för 2016 ligger på 290 recept/1000 invånare. Genomsnittet för hela året blev 294 recept/1000 inv., en mycket blygsam minskning från 295 under år 2015. Liksom tidigare kan förändringarna i länets totala förskrivning till allra största delen härledas till primärvården. Tillsammans med kommunikationsavdelningen påbörjades redan under våren planeringen för en särskild kampanj i anslutning till ”World Antibiotic Awareness Week” (Antibiotikaveckan) 14-20 november. Mycket tid och engagemang har lagts ned på att producera en reklamfilm med invånarna som målgrupp. En film som fick ett bättre genomslag än förväntat och rönste positiv uppmärksamhet även nationellt. För förskrivare på sjukhus skapade vi ”puffnings-kort” med korta budskap om antibiotika, resistens och handläggning av samhällsförvärvade infektioner.

Liksom tidigare har rapporterna med data på vårdcentral- och förskrivarnivå utgjort en del av underlaget vid årets besök på vårdcentraler. Slutenvårdens receptförskrivning har följts med ”100 läkarbesök+vårdkontakter” som nämnare. På försök har personlig receptförskrivning med koppling till infektionsdiagnos presenterats för läkargruppen på ÖNH-kliniken. ”Inneliggande med antibiotika” har justerats för att passa som underlag för antibiotikaronder. ROS utdatamodul kan nu leverera data till Diver, men valideringen har släpat efter och därför kan vi fortfarande inte koppla labsvar till Strama-rapporter.

Under året har ”Strama-distriktsläkare” valt ut de 15 vårdcentraler som skrev ut mest antibiotika för uppföljningsbesök. Besöken fokuserade på de områden som varje vårdcentral hade störst behov av att förbättra. Personlig förskrivningsstatistik och riktlinjer presenterades och en konstruktiv diskussion hölls på de flesta ställen. Hyrläkare, bristande kännedom om riktlinjer, starkt fokus på hög tillgänglighet för läkarbesök är några faktorer som vi identifierat bidrar till hög förskrivning.

Tid och kraft har lagts på att planera för antibiotikavägledning på distans.

Projektet pågår 20170101--0531 och innebär att infektionsläkare två gånger per vecka journalgranskar inläggande patienter som behandlats med intravenös antibiotika i mer än två dygn. Granskningen kommer resultera i en journalanteckning med rådgivning kring fortsatt antibiotikastrategi. Infektionskliniken, Smittskydd Vårdhygien och Strama har tillsammans frigjort resurser för projektet. Syftet är att minska onödigt lång och/ eller bred antibiotika-behandling. Antalet vårdplatser och därmed även vårddagar har under året minskat. Rekvisitionen av antibiotika har också gått ner. Samtidigt har sjukhusens receptförskrivning av antibiotika inte ökat. Totalt sett har alltså slutenvårdens antibiotikaanvändning minskat.

Armenien

Under 2016 har ett samarbete påbörjats mellan Smittskydd Vårdhygien och universitetssjukhusen 1 och 2 i huvudstaden Jerevan i Armenien. Under april månad genomfördes ett besök i Armenien av representanter från Smittskyddsenheten tillsammans med Regional utveckling. Vid besöket anordnades föreläsningar om antibiotika och hygien för sjukhuspersonal. Dialog fördes med Jerevans Medicinska Universitet (YMU) och Armeniska Hälsoministeriet om hur fortsatt samarbete skulle ske.

På universitetssjukhusen i Jerevan är man mycket intresserade av hur man arbetar med hygien på sjukhusen i Sverige. Socialstyrelsens föreskrifter om Basal hygien i vård och omsorg, SOSFS 2015:10, har översatts från engelska till armeniska av hygienpersonalen på universitetssjukhusen och används nu som en föreskrift på dessa sjukhus.

I Sverige har man sedan sen flera år gjort observationer huruvida personalen följer de basala hygienrutinerna. I samband med besöket i Armenien lämnades information och redskap för att kunna påbörja liknande observationer där.

Personal från hygienavdelningen, en läkare och en sjuksköterska samt en läkare från sjukhuslaboratoriet i Jerevan besökte Jönköping under två veckor i augusti och utbildades då i provtagnings- och odlingsteknik på mikrobiologiska laboratoriet på Ryhov. De tre besökarna fick även se olika verksamheter som bland annat sterilcentralen, centralköket samt få inblick i arbete på vårdavdelningar.

Under våren 2017 planeras en studie av förekomsten av resistent bakterier, MRSA, hos omkring tusen patienter i både öppen- och slutenvård i Armenien. I nuläget finns ingen kunskap om hur det ser ut bland befolkningen. Provtagning, odling och analys kommer att utföras av personal från hygienavdelningen och laboratorierna. Material och utrustning för att genomföra detta har erhållits från Sverige. I samarbetet med Armenien har en svensk standard från Strama för antibiotikaanvändning i form av en Strama-app översatts till armeniska. Detta för att hjälpa läkarna i Armenien i arbetet med att förskriva antibiotika när receptkravet successivt införs. Hälsoministeriet ska anpassa riktlinjerna till armeniska förhållanden och ansvara för kontinuerlig uppdatering av appen.

SmiNet och Svevac

SmiNet. Genom smittskydds administrativa system SmiNet administreras och handläggs elektroniska fallanmälningar gällande smittsamma sjukdomar som är anmälningspliktiga enligt Smittskyddslagen. Anmälningarna görs från laboratorier (laboratorieanmälan) och behandlande läkare (klinisk anmälan).

Smittskydds enheten har till uppgift att dagligen granska inkommande anmälningar. Under 2016 granskades 7477 anmälningar, varav 2408 kliniska anmälningar och 5069 laboratorieanmälningar. 240 påminnelser skickades ut till behandlande läkare, via respektive klinik, som inte gjort kliniska anmälningar. En klinisk anmälan i kombination med laboratorieanmälan är förutsättningen för ett komplett fall för huvuddelen av de, enligt Smittskyddslagen, anmälningspliktiga sjukdomarna. Av dessa påminnelser behövde 87 stycken skickas en andra gång och 29 stycken en tredje gång. Ett mindre antal personliga påminnelser har också skickats ut till behandlande läkare som trots flertal påminnelser inte skickat in klinisk anmälan.

SmiNet3. 2015 initierade och påbörjade Folkhälsomyndigheten ett arbete med förberedelser för SmiNet3. Under 2016 har Smittskydds enheten, liksom tidigare, tagit aktiv del i detta arbete i form av deltagande i webinarier och workshops samt förberedande arbete för dessa. SmiNets projektgrupp från Folkhälsomyndigheten gjorde under hösten 2016 också ett studiebesök på Smittskydds enheten. Vid detta besök beskrevs arbetssätt samt rutiner och även tidsmätningar gjordes. Observationer som även kommer att ligga till grund för utvecklingen av SmiNet3. Arbetet med SmiNet3 kommer att fortgå under 2017.

Svevac. Svevac är det journalsystem som Region Jönköpings län använder för ordination och registrering av vaccinationer. Svevac ägs av Sveriges Kommuner och Landsting och arbete fortgår med att utveckla programmet. Smittskydds enheten i Jönköping är representerade i förvaltningsgruppen för Svevac.

Dokumenthantering

Dokumenthantering av politiska ärenden

Vi har fått tillgång till register- och dokumenthanteringssystemet Evolution i den del där politiska ärenden registreras och handläggs.

Dokumenthantering enligt Smittskyddslagen och hälso- och sjukvårdslagen

Ett förbättringsarbete har påbörjats tillsammans med regionens jurist och arkivredogörare för att upprätta dokumenthanteringsplan som följer Smittskyddslagen. När detta är klart ska vi kunna registrera och handlägga handlingar i Evolution som en separat del. En dokumenthanteringsplan för vårdhygieniska handlingar under hälso- och sjukvårdslagen upprättas också i samband med detta.

Arkiv

Smittskydd och Vårdhygiens arkiv har flyttats under hösten. I samband med flytten gjordes en kategorisering av dokumenten. Handlingarna arkiveras nu utifrån om de handläggs under smittskyddslagen eller hälso- och sjukvårdslagen. Ett arbete med att upprätta en arkivredogörelse har påbörjats i samarbete med arkivredogörare. Det pågår ett förbättringsarbete kring arkivering av sekretesskyddade uppgifter. Ytterligare ett förbättringsarbete som pågår är att gallra de dokument som hanteras under hälso- och sjukvårdslagen.

Kommunikationsstrategi

Vi har ett gott och nära samarbete med Kommunikationsavdelningen och har tillsammans med dem utarbetat en kommunikationsstrategi för att nå alla våra olika målgrupper. Under året har flera större kampanjer som riktat sig till både allmänheten och vården genomförts, främst om influensavaccination och antibiotikaanvändning. En nyhet under året är att vi börjat skicka veckobrev med aktuell information som riktar sig bland annat till primärvården och akutmottagningarna. Smittskydd vårdhygiens hemsida är en mycket värdefull kanal för att föra ut vår information och det pågår ett kontinuerligt arbete med att uppdatera och förbättra innehållet. Ett exempel på arbete som gjort under året är att alla tillgängliga översättningar (till ett flertal olika språk) av de nationella Smittskyddsbladen lagts upp på hemsidan i regionens mall med lokala kontaktuppgifter.

Jönköping 2017-02-28

Peter Iveroth Smittskyddsläkare